

Diversiteit in het onderwijs

Dr. Reinhilde Pulinx, reinhilde.pulinx@ucll.be

Expertisecentrum Inclusieve Society, UCLL

Diversiteit en/of inclusie?

- Diversiteit verwijst in onderwijs nog te vaak naar etnisch-culturele verschillen, anderstaligheid en meertaligheid
- Inclusie naar personen met beperkingen, speciale noden (M-decreet; decreet leersteun)
- Maar de verhouding tussen beide begrippen zit anders:
  - Diversiteit beschrijft de aanwezige verschillen
  - Inclusie geeft aan welk antwoord we op die verschillen bieden

Van diversiteitssensitief

naar diversiteits**responsief**

- Niet enkel erkennen wat is
- Ook antwoorden op
- Appèl

Onderwijs in Vlaanderen

- Grote sociale ongelijkheid, gereflecteerd in de onderwijsresultaten en zo ook gecontinueerd
- Sociale hiërarchie tussen de verschillende onderwijsvormen, met een watervalstelsel tot gevolg
- Ongelijke vertegenwoordiging van sociale groepen in die onderwijsvormen

Alles (of toch veel)
begint met taal

Eentalige ideologie als basis

1. Kennis van de dominante taal (onderwijstaal) is een voorwaarde voor participatie
2. Het gebruik van een andere thuistaal is nadelig voor een succesvolle schoolloopbaan
3. Onvoldoende kennis van de onderwijstaal moet zo snel mogelijk geremedieerd worden.
4. Ouders zijn in belangrijke mate verantwoordelijk voor de (onvoldoende) kennis van de onderwijstaal van hun kinderen.

Ook in het ruimere inburgerings- en integratiebeleid

1. Het gebruik van een gemeenschappelijke taal (Nederlands) is een voorwaarde voor sociale cohesie
2. Sociale cohesie kan enkel gegarandeerd worden door het gebruik van het standaard Nederlands
3. Taalvaardigheid Nederlands is een voorwaarde voor participatie
4. Taalvaardigheid Nederlands staat ook voor kennis van de waarden, normen en gebruiken
5. Het niet kunnen of willen spreken van het Nederlands, wordt gezien als niet loyaal zijn, niet willen integreren

Meertalig perspectief

---

1. Meertaligheid is een realiteit in de klas en op school
2. Meertaligheid is een realiteit in de sociale ruimte en ieder persoon
3. Talen zijn geen statische gehelen, maar kennen een dynamische ontwikkeling en beïnvloeden elkaar.
4. Omslag van conditionele naar participatieve kijk op taalverwerving. vol onderwijs.
5. Mensenrechtenperspectief: vertrekken van de gelijkwaardigheid van de verschillende thuishalen en de gelijkwaardigheid van de taalsprekers.

Waarom is dit belangrijk?

- Beleidsdiscours beïnvloedt de opvattingen van de scholen en leerkrachten
- Erkennen van iemands thuistaal is het erkennen van iemands identiteit
  - Sense of belonging heeft invloed op schoolresultaten
- Thuistalen kunnen ingezet worden voor het leren van het Nederlands en het opdoen van kennis

Nieuwe taal

Dekolonisering – structureel racisme – micro-agressie – wit privilege – woke – witte onschuld – witte fragiliteit – culturele toeëigening – identiteitspolitiek – cancel culture – representatie – racialisatie - ...

Taal in verandering

- Niet alleen nieuwe woordenschat
- Ook nieuwe manier van communiceren
  - Sociale media
  - Kort en vlug / vluchtig
- Nieuwe stijl van communiceren
  - Eerder spreken TEGEN dan MET elkaar
  - Schreeuwerig en sloganesk

Taal in beeld

- Taal is meer dan het gesproken woord
- Welke beelden gebruiken we in de publieke ruimte op school, in de handboeken en lesillustraties?

Waarom is dit belangrijk?

- School moet voor leerlingen een plek zijn waar hun thema's kunnen besproken worden – op een veilige manier
  - Opnieuw: sense of belonging heeft invloed op schoolresultaten
- Het welbevinden/handelingsbekwaamheid van leerkrachten versterken via vaardigheden diversresponsief communiceren
- Herwaardering van het gesprek in onderwijs, in de klas

Get comfortable being
uncomfortable

Samuel T. Reddy